

Demokraatit Inatsisartunut ilaasortaaitai
Inatsisartut Allattoqarfia
inatsisartut@inatsisartut.gl

Narsami eqqarneq pillugu – § 37 naapertorlugu apeqqup nr. 2023-077-ip akineqarnera

19-05-2023
Suliap normua: 2023 - 9944
All. normua 87085386

Asasakka Demokraatini Inatsisartuni ilaasortaaitat

Inatsisartut Suleriaasianni § 37 naapertorlugu Narsami eqqarneq pillugu Inatsisartunut apeqquteqarsimavusi. Apeqqutigisasi uannit akisassanngortinneqarsimapput. Apeqqutigineqartut tullinnguuttuni ataasiakkaarlugit uteqqinneqarput akiortorneqarlutillu.

Postboks 909
3900 Nuuk
pilersinneqarnera
ingerlanneqarneralu
akuerisimagai.
Oqarasuaat.: (+299) 34 50
00
E-mail: box909@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqqup 1

Narsami ulloq 22. marts 2023-mi aallaasersortoqareersorlu qulimiguulik ajoqqusermat, Air Greenland-mut Kujallermilu angallannermut qanoq annertutigisumik kinguneqarpa?

Akissut: Akissummut tassunga Air Greenland A/S akissuteqartissimavara. Akissutaat ataani issuarneqarput:

"Naatsumik akissagaanni annertuumik kinguneqarsimavoq, inuttut aningaasatigullu. Sunniutai ataatsimut eqqoqqissaartumik katinnissaat naatsorsoruminaapput. Toqqaannartumik sunniuteqarpoq, aammali toqqaannanngitsumik qulimiguulinnik sullissinnermut sivisuumik atuuttumik kinguneqarpoq. Tamatumani pissuteqaataavoq Kujataani kiffartuussinissamik isumaqatigiisummik ingerlatsiinnarnissamut qulakkeerniarlugu piffissap sivikitsup iluani qulimiguulimmik taartissamik pissarsiniartariaqarsimagatta (qulimiguulimmik, timmisartortartumik mekanikerimillu) taakkulu imaalliaannaq pissarsiarisinnaasimanngilavut.

Pissutsit pitsaanerulingillat Kujataa januarimili sikusimammat, taamaalillunilu kiffartuussinissamik isumaqatigiisutit atorlugit umiarsuarmik angallassinert atorunnaarsinneqarsimallutik. Taamaammat nunap ilaani ilaasunik angallassinert taamaallaat pisinnaasimapput qulimiguulik atorlugu.

Kiffartuussinissamik isumaqatigiisummi angallassinnaanerup affaannaata missaaniittumut qulimiguulimmik ataasiinnarmik qulinik ilaasoqarsinnaasumik angallassinernik tamanik isumaginnittussanngortitsisimanikkut taamani pisoqarnerata nalaani angallassinermi artorsortoqareersimavoq. Tamatuma kingunerisimavaa qulimiguulik ajoqusertoq ingerlatsinermik peertariaqarsimagatsigu.

Inuttut kingunera toqqaannartumik timmisartortartuvut marluk ajoqquserneqangaatsiarnerat, tassa saassussinerup kinguneranik ikilerneqaramik. Taakku saniatigut inuttut kinguneri tassaasimapput ilaasussanut, ilaqutaasunut Narsamilu najugaqartunut pisumit toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu eqqugaasimallutik.

Air Greenland aalajangerpoq qulimiguullit AS350 tallimanik ilaasoqarsinnaasut marluk 7. aprilip tungaanut atorneqassasut, qulimiguullit taakku Attartortarfimmit tiguneqarsimapput, taamaalillutik tassannga attartortitsisinnaajunnaarsimallutik.

Ilutigalugu aalajangiunneqarpoq Qaanaami qulimiguulik H155, tassaasoq sumiiffik ikinnerpaamik ilaaffigineqartartoq, Kujataanut taartissatut nassiunneqassasoq, akерlianillu qulimiguulik minneq AS350 Qaanaamut taartissatut nassiunneqassasoq.

Pisup kinguninngua ullut ikittut qaangiummata Issittumi Sakkutooqarfimmit Narsarsuarmut immakkut aqqummi siku iluatsittumik aserorterneqarpoq. Air Greenland taamaammat umiarsuarmik attartorpoq ilaasut aasinnaajumallugit aamma allakkat nassiussallu Qaqortumukaassinnaajumallugit.

Ingerlatseqatigiiffimmut piffissap sivikitsup iluani taartissanik attartorniarneq akisusimavoq:

- Aallartitsiniarnermut aningaasartuutit: Piffissap sivikitsup iluani qulimiguullit, timmisartortartut mekanerikillu amerlasuut nunatta ilaanit allamut nuunneqartariaqarsimapput timmisartullu nunatsinni piffinnit piffinnut nussorneqarlutik, tamakkulu akisusimapput.*
- Attartortitsinermit annaasat: Qulimiguullit AS350-it pingasut allanut attartortikkunnaarlugit allami timmisartuussinissamut atorneqalernerit allanut piffissami tassani attartortinneqarsinnaanngillat, naak arlaannik suliaqartoqaraluartoq. Air Greenland taamaalilluni piffissami tassani attartortitsinerminit isertitanik annaasaqarsimavoq. Taamaattoq ingerlatseqatigiiffiup ilaasunik angallassinermut attartortitsinermullu suliaqarnermut aningaasartuutit ingerlatiinnartariaqarsimavai.*
- Angallassinereit allangortinneqarnerini inissiinerit: Angallassinermi allangueriataarnerit taamaatitsiinnarnernik, kinguaattoornernik ilaasunillu allanut ilaasussanngortitsinernik amerlasuunik kinguneqarsimapput. Tamanna ilaasunut akornusiisimavoq ingerlatseqatigiiffimnullu akisusimalluni, tassa ilaasut akunnittarfinnut inissittariaqarsimagatsigit nerisaqartinnissaallu qularnaarlugit. Air Greenlandip taamatut inissiisoqartarneranut aningaasartuutai marloriaatit sinnerlugit amerlisimapput, piffissamilu tassani qaammammut koruunit millionip ataatsip sinnertarsimallugu.*
- Teknikkikkut aserfallatsaaliineq: Timmisartut nunap immikkoortuani katitigaanerisa allangortinneri kiisalu qulimiguullit arlallit akunnermut ingerlatsinerisa agguataarnerannut nikingassutit pissutigalugit timmisartut teknikkikkut aserfallatsaalinissaannut pilersaarusionerq sunnersimavaat. Taamaalilluni timmisartut pilersaarutaasumit annerusumik teknikkikkut aserfallatsaaliornissaat pillugu suliat amerlanerusimapput aasaaneranut piareertinniarlugit. Aserfallatsaaliinerit pilersaarutaasut saniatigut suliarineqartut sulisunut sillimmatissanullu akisusimapput.”*

Apeqqu 2

Aallaasersortoqareernerata kingorna innuttaasut toqqissisimanerat sillimaniarnermullu atatillugu immikkut ittunik suliniuteqartoqarnissaanik pisariaqarsimanerluni? Akissut tunngavilersorneqassaaq.

Akissut: Apeqqummut tassunga akissutissanik Mittarfeqarfiit A/S -imiit Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfimmit piniarsimavunga.

Mittarfeqarfiit A/S akisimapput:

"Politiit suliassaraat inuiaqatigiinni isumannaatsuunissaq, eqqissisimanissaq peqqissaartuunissarlu qulakkiissallugit. Mittarfeqarfiit Narsami mittarfimmi aallaasersortoqarneranut atatillugu annerusumik immikkut ittunik iliuuseqartoqarnissaa pillugu Politiinit saaffiginnissummik tigusaqarsimangillat."

Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfik akissuteqarsimavoq:

"Isumaginninnermi aqutsisoqarfik attavigineqarsimavoq kiisalu Ikiuigasuarmissamut Qitiusumik Upalungaarsimaffimmit ikiuigasuarnermik malitseqartitsiviusimalluni."

Apeqqu 3

Illoqarfimmi toqqissisimaneq uterteqqinniarlugu Naalakkersuisunut Siulittaasoq Naalakkersuisunulluunniit ilaasortat ilaat Narsaq piffissaq qaninnermi tikinniarnerlunikku?

Akissut: Narsami aallaasersortoqarneranut atatillugu Naalakkersuisunit ilaasortanit Narsaq tikeraarneqarsimangilaq. Taamaattoq qulaani akissutigineqartutut Isumaginninnermi Aqutsisoqarfiup isumagisimavaa Qitiusumik Upalungaarsimaffimmit ikiuigasuartoqarsimavoq.

Apeqqu 4

Sakkunut inatsi atuuttoq Naalakkersuisuniit allanngortinneqarnissaanik pilersaaruteqarfigineqarnerluni?

- a. Akissut aappiuppat, suliniutissatut naatsorsuutigineqartoq aammalu piffissaliussa q naatsukullammik nassuiaqquneqarpoq.**
- b. Akissut naamiuppat, matumani tunngavilersorneqassaaq.**

Akissut: Sakkunut inatsit Nunatsinnit suli tiguneqarsimangilaq, akissummilli suliaqarniarninnut Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isummersuutissatut akissutisivunga:

"Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni sakkumut inatsimmut allannguutissanik sukumiisunik pilersaarusiaqarput. Sakkunut inatsit Danskit Nunaannit Inatsisit atuutsinneqarnerannut ministeriaqarfimmi susassaqarfigineqarpoq, Naalakkersuisut ukiuni arlaqalersuni aammalu aallartoortoqartarnerup kingunerisaannik ajoquserarnerit aallaavigisaannik, politikikkut annertuumik allannguutissanik eqqartuisarsimapput. Taamatuttaaq sakkunut inatsisip nutarterneqarnissaa Kalaallit Nunaanni Politiinit kiisalu allanit soqutiginnittunit kissaatigineqartarsimavoq."

Danskit Nunaanni Inatsisit atuutsinneqarnerannut ministeriaqarfik Naalakkersuisullu 2018-imi oktobriugaa Nuummi ataatsimiipput, soqutigisaqatigiit assigiinngitsut tassani peqataapput, soorlu Kalaallit Nunaanni Politimesteri. Tamassuma kinguneraa 2019-imi

Qallunaat Nunaanni Inatsisit atuutsinneqarnerannut ministeriaqarfik inatsimmut siunnersuummik sukumiisumik saqqummiimmat.

Allannguutissatut siunnersuummi makkua atuutsinneqalernissaat siunnersuutigineqarpoq:

- 1) Aallaasinik nalinginnaasunik peqarnissamut ukiussarititaasut 15-niitinneqarnissaa*
- 2) Inuit 12-iniit 16-inut ukiullit aallaaseqartillugit pinngitsooratik inersimasumik ilaqartarnissaat*
- 3) Aallaasit angerlarsimaffimmi isumannaatsumik inaalisismanissaanut piumasagaammut maleruagassaqaalernissaq*

Ukiutigut killigititat

Maanna sunngiffimmi imaluunniit inuussutissarsiutigalugu piniarnermut inatsit aammalu pinerluttaalisitsinermi inatsimmi immikkoortoraaq, sakkut ulorianaatillit 12-it inorlugit ukiulinnut tunniunneqannginnissaanut maleruagassat imminnut ataqatigiiffeqarput.

Taamaattumik siunertaasimavoq, sakkunut allannguut aammalu piniarnermut aallaaniarnermullu inatsisissaq nutaaq immikkut suliarineqarnissaat. Taamaasilluni aallaaseqarnissamut ukiut minnerpaaffigititaasussat aammalu inuussutissarsiutigalugu piniarnermut allagartaqarnissamut ukiut killigititat imminnut naapertuuttunngorlugit.

Aallaaseqarnissamut ukiut killigititaanissaanut inatsit akuerineqaqqaassappat – sulilu piniarnermut aallaaniarnermullu inatsit akuerineqanngitsoq, 15-it inorlugit ukiullit piniappaajunnaartussaassapput.

Aallaaseqartilluni inersimasumik ilaqarnissaq

Piniarnermut aallaaniarnermullu inatsimmut allannguutissanik siunnersuuteqartoqarnikuuvoq, tassani eqqaaneqarpoq meeqqat 12-inik ukioqalereernikut 15-iliineqanngitsulli, piniarnermi peqataasinnaasut, tamanna pisinnaavoq angajoqqaat, angajoqqaatut oqartussaassusermik tigummiartoq allaluunniit 18-leereersimasoq peqatigippagu.

Maanna inatsit atuuttoq malillugu kinaluunniit 12-lileereersimasoq piniarsinnaanermut allagartartaarsinnaavoq aammalu 16-leereersimasut pisassanut aaliangersimasumik amerlassusilerneqarnikunut allagartanik pisinnaallutik (sunngiffimmi piniartunut). Maanna inatsisini piusuni kinaluunniit 16-inik ukioqalersimannngitsoq tuttussinnaanailu umimmassinnaanngilaq. Piniarnermut aallaaniarnermullu inatsisissap nutaap siunnersuutaasup imaasa ilagaat perngartitsisinaanissaq. Tassa imaappoq kinaluunniit 15-niliineqanngitsoq uumasunik siuliini pineqartuni pisaqarsinnaanngorlugu, angajoqqaat, angajoqqaatut oqartussaassusilik allaluunniit 18-leereersimasoq ilagiguniuk – taannalu akuersissummik soorunami peqartussaassaaq. Inatsimmi siunnersuutaasumi taamaasilluni "najorteqarnissaq" periarfissinneqarluni ammaanneqarpoq.

Aallaasinik inaalisisimaveqarnissamut piumasagaatit

Ukiunut piumasagaateqarnerup najorteqarnissamullu aaqqissuussinerup paarlattuanik, aallaasinik inissisimatitsisarneq pillugu maleruagassanik aalajangersaanermi sakkunut inatsit aamma piniarnermut aallaaniarnermullu inatsit imminnut ataqatigiinngillat. 2018-imi ataatsimiinnermi soqutigisallit pisortaqrifiillu isumaqatigiissuteqarfigaat, aallaasit isumannaatsumik inissisimatinneqartassasut. Inissiivissanut

piumasaqaateqarnissamut minnerpaaffiliisoqarnissaa pisariaqartoq naliliisoqarpoq, soorlu makisaataa/-silusaataanut tunngasut maleruagassiunneqarsinnaapput imaluunniit aallaasip arlaatigut parnaarunnissaat, aallaat imaqaassanngitsoq aammalu aallaasit imassallu immikkut inissinneqarnissaat. Aamma aallaasip isumannaatsumiitinneqannginneranut naleqquttumik pineqaatissiisarneq atulertariaqartutut isigineqarpoq.

Aallaasinik imassanillu inissisimatitsisarneq pillugu aalajangersagaq inatsimmut missingiummi Inatsisit atuutsinneqarnerannut ministereqarfiup suliarisaani, Naalakkersuisunullu saqqummiussimasaanni, ilaavoq.

Piniarnermut aallaaniarnermullu inatsisissap inatsisartuni suliarneqarnissaa kinguartinneqassappat, Naalakkersuisut aallaasinut inatsimmut tunngasortaata siulliulluni suliarineqarnissaa anguniassavaat – taamaasilluni piniarnermut aallaaniarnermullu inatsimmut kalluaasinnaajunnaarlugu immikkoortillugu.”

Apeqqu 5

Pineqartumut Naalakkersuisut allanik paasissutissiisinnaanerlutik?

Akissut: Naalakkersuisut allanik paasissutissaateqanngillat.

Neriuppunga matuma qulaani apeqquditit akineqarsimassasut.

Inussiarnersumik Inuulluaqqusillunga

Erik Jensen